

17.4.2024

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Tikkamäentie 16
80210 Joensuu

Lapsi- ja perheasiainneuvoston vastaus lausuntopyyntöön alueellisesta sosiaali- ja terveystalouden järjestämismuunnelmasta vuosille 2024–2027: Outokumpu ja Polvijärvi

Aluevaltuuston hyväksymässä hyvinvointialueen palvelustrategiassa on määritelty sosiaali- ja terveystalouden palveluverkko tuleville vuosille. Lähtökohtia palvelujen uudistamiselle ovat pohjoiskarjalaiset ja heidän sosiaali- ja terveystalouden tarpeet ja niiden muutos, henkilöstön riittävyys ja hyvinvointi, hyvinvointialueen talous sekä hyvinvointialueen strategia ja sen mukainen uudistuminen.

1. Lausunnon antava kunta/toimielin

Lapsi- ja perheasiainneuvosto

2. Lausunnon kirjaaja

Lapsi- ja perheasiainneuvoston puolesta kehittämisasiantuntija Jertta Harinen.

3. Millaisia vaikutuksia järjestämismuunnelmalla on asukkaisiin, asiakkaisiin ja/tai potilaisiin? Onko jokin tietty väestöryhmä, johon suunnitelman vaikutukset erityisesti kohdistuvat? Arvioinnissa voitte miettiä erityisesti palvelujen yhdenvertaisuutta, saatavuutta, saavutettavuutta; hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista, sekä ihmisten kokemusta hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden näkökulmasta palveluverkon uudistus ei näyttäisi tuottavan merkittäviä muutoksia nykytilaan. Polvijärven osalta palveluita tarjotaan tällä hetkellä lähestulkoon tulevan suunnitelman mukaisesti, lukuun ottamatta tällä hetkellä erinomaisesti toimivia suun terveyden palveluita, jotka suunnitelman toteutuessa siirtyisivät järjestettäväksi Outokummussa.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää myös tärkeänä lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta sähköisen perhekeskuksen toteuttamista digipalveluna tulevaisuudessa. Sähköinen perhekeskus voi parhaimmillaan vähentää suoria asiakaskäyntejä.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto haluaa lausunnossaan kiinnittää huomiota lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuuteen. Polvijärvellä on saatavilla mielenterveyspalveluita sairaanhoitajan vastaanotona vain kahtena päivänä viikossa. Sen sijaan sosiaaliohjaajan, psykologin ja psykiatrin palvelut tuotetaan lähipalveluina Outokummussa tai Liperissä tai edellä mainituilta sosiaali- ja terveysasemilta etäyhteydellä. Myös Polvijärvellä tulisi tarjota näitä palveluita

17.4.2024

lähipalveluina, sillä Polvijärven ja Outokummun välillä ei ole julkista liikennettä lainkaan. Palveluiden järjestäminen kauempana nostaa kynnystä mielenterveyspalveluiden käyttämisestä, eikä etäyhteys korvaa lähikontaktissa tapahtuvaa vastaanottokäyntiä. Outokummun ja Polvijärven alueellisessa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmassa 2024–2027 ei ole lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluja mainittu lainkaan. Miten näiden lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus turvataan? Lapsi- ja perheasiainneuvosto yhtyy nuorisovaltuuston näkemykseen siitä, että ensikontakti on tärkeää tarjota lähipalveluna.

Neuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto toimivat suunnitelmassa nykyisen palvelutarpeen mukaisesti. Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää tärkeänä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävien palvelujen tarjoamista alueen väestölle. Liikkuvina lähipalveluina tuotettavana palveluna on mainittu päihdettä käyttävien terveysneuvonta. Esimerkiksi elintapaohjaus ja terveysneuvonta tulisi olla kaikille, myös lapsille, nuorille ja perheille suunnattua ennalta ehkäisevää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelua. Ennalta ehkäisevää näkökulmaa voisi alueellisessa järjestämissuunnitelmassa vielä vahvistaa. Lapsi- ja perheasiainneuvosto haluaa tuoda esille erityisen haavoittuvassa asemassa olevat ja vähemmistöihin kuuluvat lapset, nuoret ja perheet (esimerkiksi maahanmuuttajat, sijaishuollon piirissä olevat perheet, seksuaalivähemmistöt) sekä heidän korostuneet hyvinvointivajeensa, kuten osallisuuden ja mielenterveyspalvelujen sekä näiden erityisen huomioimisen palveluja järjestettäessä.

4. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on asukkaisiin, asiakkaisiin ja/tai potilaisiin?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta x

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

5. Millaisia ympäristövaikutuksia järjestämissuunnitelmalla on? Arvioinnissa voitte mieltä esimerkiksi liikenteestä ja rakennuksista aiheutuvia ympäristövaikutuksia ja kestävästä kehityksestä.

Ympäristövaikutusten osalta erityisesti ilmastovaikutukset liittyvät lisääntyneeseen liikkumiseen kuntien välillä. Kehitettävät ja toimivat digipalvelut, kuten sähköinen perhekeskus toivottavasti vähentävät liikkumisen tarvetta ja vaikuttavat siten myönteisesti ympäristövaikutuksiin tulevaisuudessa.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto pitää tärkeänä ympäristövaikutusten perusteellisempaa arviointia ja toivoo ympäristövaikutusten pienentämistä palveluja järjestettäessä tulevaisuudessa (ilmasto- ja ympäristöohjelma tms.).

17.4.2024

6. Millaiset ympäristövaikutukset järjestämissuunnitelmalla on?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta x

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

7. Miten arvioitte järjestämissuunnitelman vaikuttavan hyvinvointialueen kustannuksiin ja resurssien riittävyyteen? Siirtyykö suunnitelman toteutuksen myötä kustannuksia muille tahoille, esimerkiksi kunnille tai asiakkaille? Mitkä ovat taloudelliset vaikutukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä?

Palveluverkon suunnitelman mukainen rakennusten neliömäärien pienentyminen tuottaa hyvinvointialueelle merkittävää laskennallista säästöä. Tilojen käytön osalta kustannukset siirtyvät kunnille tai muille tilojen omistajille.

Kustannusvaikutuksia voi siirtyä raskaampiin palveluihin, mikäli perustason palveluihin pääsy on haasteellista esimerkiksi resurssisyistä. Muun muassa lasten ja nuorten osalta varhainen tuki olisi sekä taloudellisesti että inhimillisesti edullisempaa tuottaa, kuin vastaavasti raskaammat palvelut. Kustannusvaikutukset voivat siirtyä hyvinvointialueelta muille toimijoille, mikäli asiakkaat hakevat tarvitsemiaan peruspalveluja muilta toimijoilta esimerkiksi seurakuntien perhepalveluista tai järjestöiltä.

8. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on hyvinvointialueen talouteen?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta x / vaikea arvioida

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

9. Miten järjestämissuunnitelma vaikuttaa hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyteen? Arvioinnissa voitte miettiä esimerkiksi vaikutuksia hyvinvointialueen henkilöstön saatavuuteen sekä pito- ja vetovoimaan.

Lausuntomateriaalien pohjalta tähän on hieman vaikea ottaa kantaa. Liikkuvat palvelut vaativat henkilöstön liikkumista, mikä voi luoda haasteen henkilöstön pysyvyyteen ja saatavuuteen. Isommat työyhteisöt ovat myönteinen asia, kun saa tukea kollegoilta. Sen sijaan työnkuvan muuttuminen voi olla osalle henkilöstöstä negatiivinen asia.

17.4.2024

Terveet ja toimivat tilat lisäävät henkilöstön pito- ja vetovoimaa. Uusia soteasemia suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön mahtuminen samoihin rakennuksiin sekä henkilöstön osallistaminen muutostilanteessa. Lapsi- ja perhepalvelut tulisi järjestää saman katon alla.

10. Millaiset vaikutukset järjestämissuunnitelmalla on hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyteen?

Merkittävän myönteinen

Myönteinen

Ei vaikutusta x / vaikea arvioida

Kielteinen

Merkittävän kielteinen

11. Muita huomioita järjestämissuunnitelmaan liittyen

Alueellisessa sosiaali- ja terveystyöpalvelujen järjestämissuunnitelmassa ei oteta kantaa palvelujen järjestämiseen yhteistyössä järjestöjen, kuntien tai muiden kumppaneiden kanssa. Lapsi- ja perheasiainneuvosto kannattaa kumppanuussopimuksen ja Pohjois-Karjalan perhekeskuksen toimintasuunnitelman 2023–2025 mukaista verkostotyöskentelyn esille tuomista palveluja järjestettäessä.

Lapsi- ja perheasiainneuvosto

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sote